

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
БОЛГАРСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

ШУМЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЄПІСКОПА КОНСТАНТИНА
ПРЕСЛАВСЬКОГО

Матеріали

II Міжнародної славистичної
конференції, присвяченої

пам'яті святих Кирила і Мефодія

Київ – Софія – Харків – Шумен
Харківське історико-філологічне товариство

18 травня 2022 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
БОЛГАРСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК

Інститут української мови Національної академії наук України
Інститут мовознавства імені О. О. Потебні
Національної академії наук України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Інститут літератури Болгарської академії наук
Інститут болгарської мови імені професора Любомира Андрейчина
Болгарської академії наук
Шуменський університет імені Єпископа
Константина Преславського
Науковий центр православної культури і мистецтв
«Святий Архангел Михаїл» (Шумен)

*Присвячено 300-річчю від дня
народження Григорія Сковороди*

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної славистичної конференції,
присвяченої пам'яті
СВЯТИХ КИРИЛА І МЕФОДІЯ

Київ — Софія — Харків — Шумен
Харківське історико-філологічне товариство

18 травня 2022

Матеріали II Міжнародної славістичної конференції, присвяченої пам'яті святих Кирила і Мефодія / за заг. ред. О. О. Маленко. Харків – Шумен : ХНПУ; ХІФТ, 2022. 375 с.

Рекомендувала до друку вчена рада Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 5 від 24 червня 2022 року)

ISBN 978-966-1630-55-9

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 3281 від 18.09.2008.

Редакційна колегія:

Маленко Олена, докт. філол. наук, проф.; ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Корнієнко Світлана, канд. філол. наук, доц., докторант; ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Нестеренко Наталя, канд. філол. наук, доц.; ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Полозова Олена, канд. філол. наук, доц.; ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Петришина Ольга, канд. філол. наук, доц.; ТНПУ імені Володимира Гнатюка

Рецензенти:

Нелюба Анатолій, докт. філол. наук, проф.; Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Горголюк Ніна, канд. філол. наук, доц., заступник директора з наукової роботи; Інститут української мови НАН України
Кравець Лариса, докт. філол. наук, проф.; Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

У «Матеріалах» уміщено доповіді українських, болгарських, польських, словацьких мовознавців, літературознавців, істориків, педагогів-методистів, магістрів, магістрантів, які взяли участь у II Міжнародній славістичній конференції, присвяченій пам'яті святих Кирила й Мефодія, що відбулася в Харкові 18 травня 2022 року. Питання наукового обговорення висвітлюють основні напрями сучасних досліджень у мовознавстві, літературознавстві, історії, дидактиці.

Для науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти всіх рівнів, учителів.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, вул. Алчевських, 29, м. Харків, Україна, 61002

© Автори доповідей, 2022

© Дизайн Т. Лисиченко, 2022

ЗМІСТ

Привітальне слово учасникам конференції ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
доктора педагогічних наук, професора, член-кореспондента
НАПН України

Юрія Бойчука 12

Приветственно слово за участниците в конференцията от ректора
на Харковския национален педагогически университет «Г. С. Ско-
ворода» професора

Юрий Бойчук 13

Привітальне слово учасникам конференції директора Інституту
літератури Болгарської академії наук, доктора, доцента

Пенки Ватової 14

Приветственно слово за участниците в конференцията от директор
на Института за литература на БАН, доктор, доцент

Пенка Ватова 15

Welcoming remarks to the conference participants by the Deputy
Director of the Institute for Literature at the Bulgarian Academy
of Sciences, Doctor, Associate Professor

Elka Dimitrova 16

Привітальне слово учасникам конференції заступниці директора
Інституту літератури, доктора, доцента

Елки Дімітрової 17

Привітальне слово учасникам конференції завідувача кафедри
історії та теорії літератури Шуменського університету імені
Єпископа Константина Преславського, доктора, професора

Цанова Страшимира 18

Приветственно слово към участниците в конференцията от ръково-
дителя на катедра «История и теория на литературата» в Шуменски
университет «Епископ Константин Преславски» доктор, професор

Страшимир Цанов 19

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКОВОГО ВИВЧЕННЯ
СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ**

**АКТУАЛНИ ВЪПРОСИ ЗА НАУЧНОТО ИЗУЧАВАНЕ
НА СЛАВЯНСКИТЕ ЕЗИЦИ**

Беценко Тетяна, Тележкіна Олеся

МОВНО-ОБРАЗНІ ЗНАКИ В ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ
ОЛЕКСИ ЮЩЕНКА 20

Бибик Світлана

ІДЕАЛЕМА «СВІЙ – ЧУЖИЙ» У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ
ПРО МІГРАНТІВ І МІГРАЦІЮ: ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ 23

Борисов Володимир

ПРОБЛЕМА РЕЦЕПЦІЇ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТЕРМІНІВ
СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ДИСКУРСУ 30

Вагаршакян Яна, Ткач Ольга

ВЕРБАЛІЗАТОРИ КОНЦЕПТУ *ЩАСТЯ* В ХУДОЖНІЙ
КАРТИНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ (НА ТЕКСТОВОМУ МАТЕРІАЛІ
МІНІАТЮРИ «ЩАСТЯ») 33

Гаравалова Илияна / Гаравалова Іліяна

ЄДНА СЪВРЕМЕННА ПРОЯВА НА АПОТРОПЕЙНАТА
ФУНКЦІЯ НА ЕЗИКА 40

Георгієва Світлана

БОЛГАРСЬКІ ГОВІРКИ ФРАКІЙСЬКОГО ТИПУ В УКРАЇНІ 44

Гладка Валентина

РОЛЬ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІХ АНТРОПОНІМІВ
В ІСТОРИЧНОМУ РОМАНІ П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО «ДИВО» 48

Голобородько Костянтин

ДОМІНАНТНІ КОНЦЕПТИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ
ПОЕТИЧНОМУ МОВОМИСЛЕННІ 51

Головата Лариса

ЯВИЩЕ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ
МОВЛЕННІ СПОРТОВЦІВ 56

Головченко Марина

ПАРТИКУЛИ ЯК ЗАСІБ СТИЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКИХ
НАРОДНИХ КАЗКАХ 59

Голтвеницька Маргарита

СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ В ХУДОЖНЬО-ПОЕТИЧНІЙ ОПОВІДІ
ВІКТОРА ТИМЧЕНКА 63

Дрофяк Богдана

ЦЕРКОВНОСЛОВ'ЯНІЗМИ В ОФІЦІЙНО-ДІЛОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ
РЕЛІГІЙНОГО ДИСКУРСУ: ТЕКСТ ПРОХАННЯ 66

Єрмоленко Світлана

ПЕРЕКЛАД У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ ЯК МЕХАНІЗМ
МІЖКУЛЬТУРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ 73

Шієва Донка / Ілієва Донка

SIMPLE SENTENCES WITH RELATIVE SEMANTICS
IN THE NOVEL «CHRONICLE OF THE TIME OF TROUBLES»
BY VERA MUTAFCHIEVA 81

Каруник Катерина

ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ТЕРМІНА *КОЙНЕ*
В СЛОВ'ЯНСЬКОМУ ЛІНГВІСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ 88

Котева Маргарита / Котева Маргарита

ДИАЛЕКТОЛОГІЯТА В ІНТЕРНЕТ 95

Lytvynenko Olha / Литвиненко Ольга

ANGLICISMS IN UKRAINIAN COMMUNICATIVE SPACE 102

Мадей Єлизавета / Мадей Єлизавета

СПОСОБИ ПЕРЕДАЧИ КАЛАМБУРОВ, ВСТРЕЧАЮЩИХСЯ
В СЛОВАЦКИХ АНЕКДОТАХ, НА РУССКИЙ ЯЗЫК 106

Маленко Олена

РОЗВИТОК ТЕЗИ В. ФОН ГУМБОЛЬДТА «МОВА — ЦЕ ДУХОВНА
ЕНЕРГІЯ НАРОДУ» В ПРАЦЯХ ПРОФЕСОРІВ ХАРКІВСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ І ПОЛОВИНИ ХІХ СТ. 111

Петрова Озель Лілія

ВЛАСНІ НАЗВИ В РОМАНІ ВОЛОДИМИРА МАЛИКА «ТАЄМНИЙ
ПОСОЛ»: КУЛЬТУРНО-РЕПРЕЗЕНТАТИВНА ФУНКЦІЯ 118

Pirogowska Ewa / Піроговська Єва

NAZWY WŁASNE I ICH DERYWATY JAKO NARZĘDZIA
ARGUMENTACJI W POLSKIM WSPÓŁCZESNYM DYSKURSI
O TEMATYCE ŻYDOWSKIEJ 126

Плеханова-Пелері Марина

ХАРАКТЕРНІ РИСИ КАЛЧЕВСЬКОЇ ГОВІРКИ
ЧИЙШИЙСЬКОГО ДІАЛЕКТНОГО ТИПУ 131

Полозова Олена, Саламанюк Наталія

ПРОЯВИ ЯКІСНОЇ АСИМЕТРІЇ НА РІВНІ СКЛАДНОСУРЯДНИХ
ЗІСТАВНО-ПРОТИСТАВНИХ РЕЧЕНЬ 136

Сазонова Ярослава

ГРАМАТИЧНА МЕТАФОРА В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ
(НА ПРИКЛАДІ ЗАЙМЕННИКА *ВОНО*) 141

Сінна Людмила

ПОЛІАСПЕКТНІСТЬ НАУКОВОГО ОМИСЛЕННЯ
ТЕРМІНА *НАРАТИВ* У ГУМАНІТАРНІЙ ПАРАДИГМІ 145

Скоробогатова Олена

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЗНАКОВИЙ КОМПЛЕКС
«СВІТОВЕ ДЕРЕВО» В УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДКАХ
ТА ЩЕДРІВКАХ 150

Соприкіна Вікторія

НАУКОВИЙ ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОНОМАСТИКИ:
ШКОЛИ, ПЕРСОНАЛІЇ, ПРОБЛЕМАТИКА 156

Степаненко Микола

МЕТОДОЛОГІЙНІ ПРИНЦИПИ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПISY:
ДІАХРОННО-СИНХРОННИЙ ВИМІР 161

Степаненко Ніна

ЕПІСТОЛЯРНІЙ ТАНДЕМ «КОЧУР – ЛУКАШ» КРИЗЬ ПРИЗМУ
ЗНАКОВИХ ШТРИХІВ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ 173

Сюта Галина

ТЕКСТИ ВІЙНИ: СИТУАТИВНО МАРКОВАНА АНОРМАТИВНІСТЬ
І НОВІ АКЦЕНТИ НОРМИ 179

Ткач Людмила

ДЖЕРЕЛА СТИЛІСТИЧНОЇ ДОСКОНАЛОСТІ МОВИ УКРАЇНСЬКИХ
ПЕРЕКЛАДІВ У ТВОРЧОСТІ ЛІТЕРАТУРНИХ ПОКОЛІНЬ ХХ СТ. 188

Турко Ольга

ГРАМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РЕЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ
У СВІТЛІ ТЕОРІЇ СИНТАГМАТИЧНОГО ЧЛЕНУВАННЯ 195

Штефан Антон

ЩО ПРИХОВУЄ НАЗВА ТЕКСТУ ЛАЗАРЯ БАРАНОВИЧА
«NOTIJ RIĘĆ, RAN CHRYSYUSOWYCH RIĘĆ»? 199

Штонь Олена

МОВНІ ЗАСОБИ РОЗМОВНОЇ СТИЛІЗАЦІЇ В ХУДОЖНІЙ ОПОВІДІ
ОЛЕКСАНДРА ВІЛЬЧИНСЬКОГО 202

**СЛОВ'ЯНСЬКІ ЛІТЕРАТУРИ У СВІТОВОМУ
КУЛЬТУРНОМУ КОНТЕКСТІ.
ІСТОРІЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ**

**СЛАВЯНСКИТЕ ЛИТЕРАТУРИ В СВЕТОВНИЯ
КУЛТУРЕН КОНТЕКСТ.
ІСТОРІЯ НА СЛАВЯНСКИТЕ НАРОДИ**

Антонова Александра

ЛИТЕРАТУРНА ІСТОРІЯ І ЛИТЕРАТУРНО ІСТОРИЗИРАНЕ
(ВАСИЛ ПУНДЕВ І БОЯН ПЕНЕВ) 206

Бойчева Мая

ПЕРСОНАЖ І НАРАТИВ: БЕРКОВСКИ В «МИНАЛОТО»
НА СТОЯН ЗАЙМОВ 215

Василенко Яна

СЕМАНТИЧНИЙ ПРОСТІР ТОПОСУ РІКИ: ДНІПРО 223

Налбантова Елена

БЕСАРАБЦИ — ПРЕВОДАЧИ
НА ПЪРВАТА ДРАМА НА БЪЛГАРСКИ 231

Грицак Наталія

У ПОШУКАХ ВЛАСНОГО «Я» (НА МАТЕРІАЛІ
РОМАНУ «БУБА» БАРБАРИ КОСМОВСЬКОЇ) 235

Шіев Ivelin / Ілієв Івелін

СВ. АЛЕКСИЙ, ЧОВЕК БОЖИ — ПЪТЯТ НА СВЕТОСТТА
МЕЖДУ ИЗТОКА І ЗАПАДА 240

Левченко Наталія

ПЕРЕКЛАД БІБЛІЇ ЯК ЛІНГВІСТИЧНО-ГЕРМЕНЕВТИЧНА
ПРОБЛЕМА 246

Маринова-Панова Марія / Маринова-Панова Марія

ПРИКАЗКАТА ЗА «ХЕНЗЕЛ И ГРЕТЕЛ» В СЕРИАЛА «ИМАЛО
ЕДНО ВРЕМЕ» — ТРАДИЦИОННИ МОТИВИ И ФИЛМОВА
ИНТЕРПРЕТАЦИЯ 254

Мілтенова Анісава

ИЗ ИСТОРИЯТА НА БЪЛГАРО-УКРАИНСКИТЕ
ЛИТЕРАТУРНИ ВРЪЗКИ ПРЕЗ XVI–XVIII ВЕК 259

Муслієнко Олена

ВОЛОДИМИР ДРОЗД. ПОВІСТЬ «ИРІЙ»:
АБСУРД У СТРУКТУРІ ХИМЕРНОГО ТВОРУ 266

Нестеренко Наталя

УКРАЇНСЬКО-БОЛГАРСЬКЕ КУЛЬТУРНЕ ПІДНЕСЕННЯ В XIX СТ.
У КОНТЕКСТІ «СЛОВ'ЯНСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ» 271

Пилева Марія / Пілева Марія

МОРАЛНИ ИНРАВСТВЕНИ НОРМИ В НАЧАЛОТО
НА БЪЛГАРСКАТА БЕЛЕТРИСТИКА 278

Радченко Яна

ЛИТЕРАТУРА ДЛІЯ ПІДЛІТКІВ: ПРОБЛЕМА ЖАНРУ 287

Румянцева-Лахтіна Оксана

ДЕКОНСТРУКЦІЯ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПОСТМОДЕРНОГО РОМАНУ:
СІМЕЙНА САГА ОЛЕГА КОЦАРЕВА «ЛЮДИ В ГНІЗДАХ» 290

Слободян Назарій

ОБРАЗ «ЧУЖОГО» В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ФОЛЬКЛОРІ
(НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ ПРО НІМЕЧЧИНУ) 298

Спасова Андриана / Спасова Андріана

КИРИЛ И МЕТОДИЙ ВЪВ ВЪЗРОЖДЕНСКАТА ПАМЕТ:
СПОДЕЛЕНИ ФИГУРИ НА СПОМЕНА 303

Стоянов Светлозар / Стоянов Світлозар

КЪМ ТОПОГРАФИЯТА НА СРЕДНОВЕКОВНАТА

БЪЛГАРСКА СТОЛИЦА ПЛИСКА 310

Цанов Страшимир

ОБРАЗ ВІЙНИ В ПОЕЗІЇ ДИМИТРА ПОДВИРЗАЧОВА 317

Shalaverova Galina / Шалаверова Галина

«COMPANIONS» OF GEORGY RAICHEV AND SYMBOLISM 324

**ОСВІТОЛОГІЯ. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МОВИ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ****ПРОСВЕТОЛОГІЯ.
МЕТОДИКА НА ЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ
ВЪВ ВИСШИТЕ И ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ
ИНСТИТУЦІЇ****Корнієнко Світлана**

ИЗУЧАВАНЕТО И ПРЕПОДАВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

В ТАВРИЯ: ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ 329

Криськів Мирослава

ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ 334

Марцин Світлана

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ

МОВИ В ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА СЕРЕДНЬОМУ РІВНІ 339

Мельничин Наталія

ФОРМУВАННЯ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 5–6 КЛАСАХ НУШ 346

**Миланова Евеліна, Заркова Полина /
Міланова Евеліна, Заркова Поліна**

ПРОФЕСІОНАЛЬНОГО ПОРТФОЛІО НА ПЕДАГОГІЧЕСКІЯ
СПЕЦІАЛІСТ – СЪЩНОСТ И ФУНКЦІИ 350

Паланська Ганна

ДО ПИТАННЯ ПРО ВЕРБАЛІЗАТОРИ
КОМПЛІМЕНТАРНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДЛІТКІВ У ПРОЦЕСІ
ПЕРСОНАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ 354

Петришина Ольга

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА В УМОВАХ ВІЙНИ 358

Пігур Мирослава

СИНТАКСИС І СЛОВОТВІР: МІЖРІВНЕВІ ЗВ'ЯЗКИ
В НАВЧАННІ МОВИ 362

Сергієнко Катерина

РОЗВИТОК УСНОГО МОВЛЕННЯ В УЧНІВ 5 КЛАСУ
НА ІНТЕГРОВАНОМУ УРОЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ТА ЛІТЕРАТУРИ 366

Фатєєва Яна

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ ГРАМАТИКИ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ 369

Ягнич Мар'яна

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
В 5–6 КЛАСАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 371

3. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>
4. Ціннісні орієнтири сучасної української школи. Міністерство освіти і науки України, 2019. 63 с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/2019/Presentasia-Roman-Stesichin.pdf>

Петришина Олга. ФОРМИРАНЕ НА ЦЕННОСТНОТО ОРИЕНТИРАНЕ НА БЪДЕЩИЯ УЧИТЕЛ-ФИЛОЛОГ В УСЛОВИЯТА НА ВОЙНА

СИНТАКСИС І СЛОВОТВІР: МІЖРІВНЕВІ ЗВ'ЯЗКИ В НАВЧАННІ МОВИ

Пігур Мирослава

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
pigur.muroslava@gmail.com*

Одним із пріоритетних напрямів сучасного мовознавства є комунікативна лінгвістика, що досліджує загальні закони спілкування людей за допомогою мови й базується на аксіоматичному розумінні: умови реального функціонування мови є головним чинником, який впливає на розвиток цієї мови. Отже, навчання мови — це відображення життя.

Модернізація системи освіти в Україні передбачає застосування принципу інтеграції в структуруванні навчального матеріалу. Тому слушними є зазначені в Концепції розвитку вищої педагогічної освіти України в XXI столітті закономірності в прогнозуванні змісту освіти: 1) поглиблення міжпредметних зв'язків; 2) створення інтегрованих курсів; 3) усунення дублювання навчального матеріалу [Любар, 1994, с. 76].

Ідея інтегрованого навчання є значним здобутком дидактики загалом, адже сьогоднішня стадія наукового мислення все більше характеризується здатністю розглядати не окремі ізольовані чинники, а їх взаємозв'язки. Розв'язання проблем в структуруванні навчального матеріалу під час інтегрованого навчання вимагає заміни репродуктивно-пояснювального типу навчання на продуктивне, яке стимулює до узагальнення і систематизації знань. Тут йдеться про інноваційні методи засвоєння знань блоками, модулями. Така система організації навчання дозволяє здобувачу освіти виділити в конкретному предметі базисну інваріантну частину його змісту, яку після самостійного осмислення і реконструювання можна використати на новому складнішому рівні або іншому розділі мови.

Модульна система організації вивчення мовного матеріалу зі словотвору дає можливість презентувати його так, що маємо можливість виводити семантичну і структурну похідність із синтаксичних конструкцій (словосполучення, речення), що є базою похідних і супроводжується конденсацією, компресією, транспозицією.

У лінгвістичних дослідженнях, зокрема у працях Н. Клименко, з таких позицій трактується поняття словотворення як розділу лінгвістичної науки, який вивчає творення і функціонування похідних одиниць, що є однослівними найменуваннями, вторинними за природою, мотивованими за змістом, структурованими, тобто такими, що виводяться за формою.

Найбільш репрезентативним з такого погляду є транспозиційний спосіб творення слів, який традиційно називають морфолого-синтаксичним (транспозиційна деривація — за термінологією Л. Невідомської). Мовознавець В. Горпинич конверсію вважає різновидом транспозиції. Вивчаючи цей спосіб творення слів, приходимо до висновку:

1. Основною причиною переходу слів з однієї частини в іншу є комунікативна потреба в цьому носіїв мови. Лексико-граматичною причиною такого переходу є дистрибуція, інноваційне синтаксичне і лексичне поєднання слів у реченні.
2. Перехід слів з однієї частини в іншу доводить, що в мові все взаємопов'язане і транспозиційний спосіб словотворення — це активний процес, при якому нові слова утворюються за моделями слів, які уже існують в мові.

3. Перехід слів з однієї категорії в іншу починається в мовленні і вже потім стає одиницею мови. Основою такого переходу є семантико-синтаксичні зрушення, які, виникаючи ситуативно, порушують, а потім і змінюють співвідношення лексичного і граматичного значення в слові.

Наступним продуктивним способом словотвору, що базується на синтаксичній основі є складання. Він об'єднує два різновиди: словоскладання і основоскладання. У підручниках для ЗВО виділено обидва різновиди. Для більш чіткого розмежування і розуміння словоскладання і основоскладання В. Горпинич пропонує термінологічну поправку у вигляді: складні і складені слова [Горпинич, 1998, с. 126]. Особливістю композитних дериватів є те, що вони безпосередньо є синонімами до відповідних їм словосполучень чи інших синтагм. У зв'язку з тим, процес утворення будь-якого слова, і складного зокрема, поділяють на два етапи:

1) утворення складного найменування (у результаті розгортання): не тільки словосполучення, але й більш розгорнутої форми: *той, хто має чорні крила*;

2) власне «універбізація» — створення слова-універба, тобто створення в процесі комунікації певної лексеми як одного із варіантів можливого: *чорнокрилий*.

Найбільшу групу композитів в українській мові складають прикметники, які мотивуються атрибутивним словосполученням:

$A + N \rightarrow$ *сіроокий, тоннокрилий*.

Другу групу слів (у кількісній характеристиці) складають композити з дієслівною опорною основою. Це слова з групи активно продукованих. Пояснюється це тим, що значна частина таких слів належить до спеціальної термінології, яка активно розвивається: *електрохід, космоліт, аерохід* і под. Саме на цій групі лексичних дериватів можемо прослідкувати синтаксичний механізм в утворенні лексем.

Особливістю складних слів є те, що в них наявний внутрішній синтаксис — специфічний порядок розташування їх елементів, їх зв'язок, а також зовнішній синтаксис — співвіднесеність з еквівалентними синтаксичними конструкціями. Складні слова потребують пояснення синтаксичної основи їх творення. Тому в складних чи складених словах основи синтаксично координуються: *хліб-сіль*, або синтаксично підпорядковуються: *чорнокрилий – той, що з чорними крильми*.

Внутрішній синтаксис складних слів, за твердженням Н. Клименко, свідчить, що вони здебільшого побудовані за словотворчими моделями з препозицією пояснювального члена [Клименко, 2014, с.84]. Якраз це створює передумови для подальшої декомпозиції складних слів і перетворення їх на морфологічно прості одиниці, в яких залишається та основа, яка відповідає пояснювальному члену композитного утворення: *чужоземець* → *чужак*. Причину декомпозиції аналітичних найменувань Л. Невідомська вбачає в «послабленні» предикації, її згортанні, що зумовлено потребами номінації: *наливка, виготовлена з груш* → *грушева наливка* → *грушівка* [Невідомська, 1999, с. 37]. Внутрішній синтаксис композитів, юстапозитів співвідносний з відповідними синтаксичними конструкціями. Тому одним із прийомів вивчення складних слів Н. Клименко вважає метод перифраз [Клименко, 2014].

Перелічені способи творення слів можна вивчати в одному блоці, оскільки саме таке групування матеріалу спрямовує до подолання ізоляції під час вивчення одиниць мови різних рівнів. Семантико-синтаксичний підхід до вивчення словотвірних явищ є необхідною умовою їх успішного засвоєння.

Література

1. Горпинич В. О. Українська словотвірна дериватологія: [навчальний посібник]. Дніпропетровськ : Дніпропетровський державний університет, 1998. 189 с.
2. Клименко Н. Ф. Вибрані праці / упоряд. Є. А. Карпіловська, А. О. Савенко. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. 728 с.
3. Любар О., Федоренко Д. Розвиток вищої педагогічної освіти України в ХХІ столітті: концепція. *Рідна школа*. 1994. № 8. С. 75–79.
4. Невідомська Л. М. Деривація та її основні види. *Науково-теоретичний журнал Інституту українознавства при Прикарпатському університеті ім. В. Стефаника*. 1999. № 1. С. 26–39.

Пигур Мирослава. СИНТАКСИС И СЛОВООБРАЗОВАНИЕ: ВРЪЗКИ МЕЖДУ РЪВНИЩАТА В ЕЗИКОВОТО ОБУЧЕНИЕ